

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА ДИТЯЧОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCY OF CHILDREN'S CHOREOGRAPHIC COLLECTOR'S GUIDE

У статті розглядається модель професійної підготовки керівників дитячих хореографічних колективів. Здійснено аналіз теорії та практики педагогічної діяльності хореографа в процесі керування дитячим творчим колективом. Теоретично обґрунтовано зміст, і розроблено теоретичну модель формування професійної компетентності керівника дитячого хореографічного колективу, вивчено умови її ефективної реалізації. Визначено пріоритетні напрями підготовки керівників дитячих хореографічних колективів для ефективного функціонування й подальшого розвитку аматорського хореографічного процесу.

Ключові слова: дитячий хореографічний колектив, керівник хореографічного колективу, педагогічна майстерність, естетичне виховання, хореограф-балетмейстер, компетентність, хореографічне мистецтво.

В статье рассматривается модель профессиональной подготовки руководителей детских хореографических коллективов. В связи с этим осуществлен анализ теории и практики педагогической деятельности хореографа как руководителя детского творческого коллектива. Теоретически обосновано содержание, и разработана теоретическая модель формирования профессиональной компетентности руководителя детского хореографического коллектива,

изучены условия ее эффективной реализации. Определены приоритетные направления подготовки руководителей детских хореографических коллективов для эффективного функционирования и последующего развития любительского хореографического процесса.

Ключевые слова: детский хореографический коллектив, руководитель хореографического коллектива, педагогическое мастерство, эстетичное воспитание, хореограф-балетмейстер, компетентность, хореографическое искусство.

The article deals with the model of professional training of heads of children's choreographic groups. The analysis of the theory and practice of pedagogical activity of the choreographer in the process of management of children's creative team is carried out. The content is theoretically substantiated and the theoretical model of formation of professional competence of the head of the children's choreographic team is developed, the conditions of its effective implementation are studied. Priority directions of training of heads of children's dance groups for effective functioning and further development of amateur choreographic process are defined.

Key words: children's dance team leader, choreographic collective, pedagogical skills, aesthetic education, choreographer, ballet master, competence, choreography.

УДК 378.147:005.336.2:78.085(045)(477.82)

Царик Т.М.,

викладач хореографічних дисциплін
Луцького педагогічного коледжу

Боремчук Л.І.,

методист, викладач педагогіки
Луцького педагогічного коледжу

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Майбутнє української нації залежить від змісту цінностей, світоглядної орієнтації дітей та молоді, від того, якою мірою духовність стане основою їхнього життя. Тому важливим завданням позашкільної освіти, складового компонента освіти в Україні, є пошук і використання дієвих засобів для здобуття дітьми та молоддю додаткових знань, умінь і навичок за інтересами, здатних забезпечити їм інтелектуальний і духовний розвиток, підготувати їх до активної професійної та громадської діяльності.

Однією з основних складових естетичного виховання є мистецтво – простір, в якому творчість, акт творення нового є центром діяльності людини. У зв'язку з цим особливого значення набуває створення дитячих хореографічних колективів у структурі художньо-естетичного виховання. Любов до мистецтва уможливує формування смаку учасників хореографічного колективу, спонукає до вдосконалення здобутих знань і навичок.

Організація педагогічного процесу в дитячому хореографічному колективі ґрунтується на загальних закономірностях формування особистості, однак має специфічні особливості. Дитяче хореографічне об'єднання утворює цілісну педагогічну

систему, яка має своєрідну структуру. Педагогічний процес у хореографічному колективі спрямований на розвиток у дітей якостей, пов'язаних зі сферою почуттів: моральних (доброзичливості, чуйності, емпатії, стриманості, справедливості), естетичних (почуття краси, зокрема танцювальних рухів, музики), художніх (художнього смаку, відчуття композиційної довершеності хореографічних творів). Педагогічний процес в об'єднанні спирається на отримані хореографічні знання, вміння та навички. Вони є основою розвитку особистості, які загалом характеризують результат виховання через навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Специфіка організації педагогічного процесу в творчому колективі залежить від аматорського характеру хореографічної діяльності дітей і колективної форми їхньої хореографічної творчості (Б.Н. Путілов, Е.А. Смирнова) [1, с. 73]. Отож професійно-педагогічна діяльність керівника дитячого хореографічного об'єднання в сучасних умовах повинна мати якісно новий зміст.

Т.А. Стефановська в структурі педагогічного процесу позашкільної діяльності виділила чотири основні стадії: психологічний настрій і практичну

підготовку до творчої діяльності; забезпечення співробітництва у творчості з тими, хто вже засвоїв початковий етап; забезпечення умов для самостійності у творчості; врахування індивідуальних якостей під час створення ситуацій вияву творчості [7, с. 193].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте керівництво дитячим хореографічним колективом – це виконання також «зовнішніх» функцій, що спрямовуються на організацію життєдіяльності всього об'єднання в сучасному суспільстві.

Мета статті. У цьому контексті знання специфіки діяльності дитячого хореографічного колективу стає необхідною умовою професійної кваліфікації його керівника, що припускає вивчення таких розділів управлінської роботи, як технології керування колективом, організація процесу керівництва, оцінювання результатів професійно-педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Практично організовуючи свою діяльність, керівник хореографічного колективу автоматично потрапляє в ситуацію, коли сам повинен виконувати функцію контролю за своєю хореографічно-педагогічною діяльністю з метою забезпечення зростання якості навчально-виховного процесу. Це означає, що йому належить приділяти постійну увагу психолого-педагогічній та організаційній структурі дитячого хореографічного об'єднання і на підставі відповідного аналізу обирати форми й методи педагогічного керівництва колективом. Для цього керівник дитячого хореографічного об'єднання, як педагог, повинен вміти орієнтуватися в різних аспектах дитячої поведінки – як окремої особистості, так і колективу. Тому керівнику необхідні знання відповідних розділів педагогіки та психології, що зумовлюється мірою відповідальності, яка лягає на педагога-хореографа, як у процесі здійснення ним цілеспрямованого педагогічного впливу не тільки на мікросередовище (колектив), але й на кожну окрему дитину [4, с. 183].

Необхідність тісного спілкування і співробітництва з батьками вихованців висуває вимоги до тієї галузі знань керівника дитячого хореографічного об'єднання, що розглядаються теорією педагогічного керівництва, а саме: теорією педагогічного співробітництва і теорією виникнення і подолання конфліктів [5, с. 18].

Варто зазначити, що нині у практиці хореографічного дитячого аматорства немає обмежень планування хореографічно-педагогічної діяльності як за формою роботи, так і за її змістом. Це накладає на керівника хореографічного об'єднання додаткову відповідальність за якість художньо-хореографічної продукції.

Весь спектр умов, необхідних для здійснення повноцінного керівництва дитячим хореографіч-

ним колективом, виявляється в художньо-творчій роботі, яка є важливим критерієм оцінювання його праці як організатора, хореографа і педагога.

Якісним показником професійної компетентності керівника дитячого хореографічного колективу є об'ємна сегмента фахових знань, умінь і психолого-педагогічних складників, які необхідні для роботи з дитячим хореографічним колективом [4, с. 99].

Кваліфікаційні вимоги до вчителя-хореографа визначаються параметрами художньо-естетичних знань, а саме – видової різноманітності хореографічного мистецтва (класичний, бальний, народний і сучасний танець); виразних засобів як складників танцю (музики, сценічного вбрання, живопису, пластики); специфіки національних танців, техніки виконання.

Професіоналізм керівника дитячого хореографічного колективу зумовлений широкою палітрою ерудиції, умінням викладати навчальний матеріал з урахуванням психолого-педагогічних особливостей вихованців. Хореограф повинен чітко й однозначно формулювати цілі та завдання теоретичного чи практичного заняття, оцінювати форми впливу танцювального мистецтва на духовний світ сучасної людини.

Діяльність педагога-хореографа спрямована на організацію навчально-виховного процесу в контексті любові та поваги до вітчизняного та світового мистецтва. Керуючи розумовою діяльністю учасників танцювального колективу балетмейстер систематично підвищує власний інтелектуальний рівень, прагне до самовдосконалення та творчої самореалізації, розширює діапазон художньо-естетичних інтересів, зосереджує увагу на свободі танцівників та їхньому ентузіазмі [3, с. 134].

Педагог-балетмейстер є насамперед керівником, учителем, другом, який уважно та цілеспрямовано формує атмосферу взаємної поваги, виховує повагу до слова, забезпечує індивідуальний підхід до кожного вихованця.

Керівник дитячого хореографічного колективу має навчити вихованців сприймати об'єкт естетично, бачити і розуміти сутність і глибинний зміст художнього твору, через емоції передавати побачене. Педагог повинен розвивати здатність аналізувати естетичні об'єкти: хореографічні рухи, ритмічні образи в музиці, вчити знаходити потрібний сценічний грим до танцю, підбирати костюм для виконання хореографічного номера; вчити давати обґрунтовану естетичну оцінку танцю; висловлювати власні думки щодо його виконання; відображати рухами образний характер музики; передавати мімікою, жестами, позами різноманітну гаму почуттів.

Хореограф повинен володіти знаннями щодо основних професійно зорієнтованих дисциплін, теорій і методик класичної, народної, бальної та сучасної хореографії. Втілюючи мету, керівнику

колективу мають бути притаманні професійна компетентність і висока мораль, педагогічне мислення та культура спілкування, вимогливість до себе та учнів [2, с. 61].

Керівник дитячого хореографічного колективу повинен:

- знати теорію, методику та історію хореографічного мистецтва;
- мати поняття музичної основи, історії костюма, образотворчого мистецтва;
- володіти навичками режисера-постановника, танцюриста, сценографа;
- пропагувати кращі зразки вітчизняного та світового хореографічного мистецтва;
- розвивати індивідуальність своїх вихованців [8, с. 11].

Висновки. Отже, хореографія як вид мистецтва має свою специфіку, яка, у свою чергу, визначає специфіку професії педагога-хореографа. Від загальної культури і знань педагога залежать світобачення, моральні й естетичні принципи його учнів: все добре, як і все погане, що є у вчителя, переходить до них. Крім початкового знання предмета, педагог-хореограф повинен знати методику, педагогіку, вивчати анатомію, музику, стати якоюсь мірою психологом, а також мати організаційні здібності, вміти планувати й аналізувати результати, робити висновки, любити своїх учнів, але бути і дуже вимогливим. І все це з великою людською відповідальністю, чесністю, талантом,

волею допоможе викладачу-хореографу з часом стати хорошим педагогом, вихователем і творцем своєї справи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Благава Т.О. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів-хореографів у системі педагогічної освіти. *Вісник Житомирського державного університету*. 2010. Вип. 50. Серія: «Педагогічні науки». С. 72–76.
2. Бурля О.А. Хореографічне мистецтво як специфічна складова навчального процесу. 2001. Вересень. № 3. С. 60–63.
3. Бурля О.А. До періодизації умов формування професійних якостей педагогів-хореографів. *Педагогічні науки: наук.-метод. ж-л*. 2001. Вип. 1. С. 132–136.
4. Бурля О.А. Формування професійних якостей хореографа як соціальний попит суспільства. *Наукові праці: збірник*. Миколаїв: Вид-во МФ НАУКМА. 2001. Т. 13: Педагогіка. С. 98–101.
5. Голдрич О.С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів: «Сполох», 2007. С. 92.
6. Колногузенко Б.М. Методика роботи з хореографічним колективом. Харків: ХДАК, 2004. С. 86.
7. Тарасюк А.М. Професійна підготовка майбутніх учителів хореографії до роботи у позашкільних закладах освіти. *Педагогічний альманах*. 2012. Вип. 13. С. 191–195.
8. Терехов П.П. Формирование педагогической компетентности специалиста в системе непрерывного социокультурного образования. *Вестник высшей школы*. 2003. № 2. С. 7–12.